

ส่วนที่ 4 แบบเสนอผลงาน

(ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน/ผลงานที่ผ่านมา ไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ A4)

ส่วนที่ 3 แบบเสนอผลงาน

ชื่อผู้สมัครเข้ารับการประเมินบุคคล นางสาวลักษณา สกุลทอง

ตำแหน่งที่ขอเข้ารับการประเมินบุคคล นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการพิเศษ ด้าน จิตวิทยา

ระดับ ชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ 629 กลุ่มงาน วิชาการสุขภาพจิต หน่วยงาน ศูนย์สุขภาพจิตที่ 4 (ปฏิบัติราชการที่ศูนย์สุขภาพจิตที่ 7) กรมสุขภาพจิต

1.ชื่อผลงาน การพัฒนาโปรแกรมTriple-P เพื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย เขตสุขภาพที่ 7

2.ระยะเวลาที่ดำเนินการ เดือน ตุลาคม 2564 ถึง มีนาคม 2565

3. ความรู้ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง นักจิตวิทยาคลินิก รวมทั้งปฏิบัติงานในฐานะ หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการสุขภาพจิต หัวหน้างานพัฒนาเครือข่าย และงานตรวจราชการและบูรณาการงานเขตสุขภาพ กลุ่มงานวิชาการสุขภาพจิต เขตสุขภาพที่ 7 มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน รายละเอียดดังนี้

ด้านปฏิบัติการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อมาออกแบบ พัฒนาพัฒนางานสุขภาพจิตทุกกลุ่มวัย โดยมุ่งเน้นพัฒนาการเด็ก IQ ดี EQ เด่น มีทักษะชีวิต และส่งเสริม RQ เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงลดอัตราการฆ่าตัวตายตามยุทธศาสตร์ การดำเนินงานส่งเสริมป้องกันปัญหาสุขภาพจิตของเขตสุขภาพที่7

ด้านวางแผน เขตสุขภาพที่7 มีปัญหาด้านการคัดกรอง ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ประเด็นมุ่งเน้นตลอดจนยุทธศาสตร์ของเขตจึงได้ออกแบบเพื่อวางแผนแก้ปัญหา อย่างเป็นระบบที่ยั่งยืน โดยการต่อยอดจากการดำเนินงานคัดกรองพัฒนาการด้วยDSPM และTIDA4I แก้ไขปัญหาความรู้ และทักษะการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ศูนย์วิชาการที่มีส่วนร่วมในการดูแลเด็กปฐมวัยจึงได้ร่วมบูรณาการงานกัน ออกแบบมาเป็นโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพเด็กร้อยแก่นสารสินธุ์ ดี เก่ง มีสุข เขตสุขภาพที่ 7 (Smart Kids 4.0 Area7)

ด้านประสานงาน ประสานงานเครือข่ายทั้งในและนอกระบบสาธารณสุข โดยเน้นการบูรณาการงานร่วมกับศูนย์วิชาการภายในเขต โดยเฉพาะศูนย์อนามัยที่7 สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่7 สำนักสนับสนุนบริการสุขภาพที่7 รพ.ธัญรักษ์ ตามแผนยุทธศาสตร์ที่ออกแบบในการดำเนินงาน ส่งเสริมป้องกันด้านสุขภาพจิต โดยมุ่งเน้นพัฒนาการเด็กสมวัย IQ ดี EQ เด่น ลดปัจจัยเสี่ยง ตลอดจนอัตราการฆ่าตัวตายให้ลดลงภายใต้บริบทของเขตสุขภาพที่7

ด้านการบริการ ให้บริการทางวิชาการด้านสุขภาพจิต โดยร่วมวิเคราะห์ สังเคราะห์ วางแผน และออกแบบวิจัยและพัฒนางานสุขภาพจิต ตลอดจนเป็นอาจารย์ ที่ปรึกษา ครูพี่เลี้ยงกำกับติดตามการทำงานในแต่ละกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การดำเนินงานส่งเสริมป้องกันด้านสุขภาพจิต

4. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงานและเป้าหมายของงาน

4.1 สรุปสาระสำคัญของเรื่อง

การสร้างวินัยเชิงบวก เป็นการสร้างความผูกพันระหว่างผู้ดูแลและเด็ก มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของเด็ก โดยพบว่า ระดับสติปัญญา และความสามารถในการอยู่ในสังคม มีความสัมพันธ์กับความผูกพันทางอารมณ์ที่มั่นคงระหว่างมารดา与孩子 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยโปรแกรม Triple-P (โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม DSPM Family Preschool Parenting Program) ที่มีต่อความผูกพันทางอารมณ์ระหว่างเด็กและผู้เลี้ยงดูหลักที่ อำเภอบางบาล จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 20 คู่ เด็ก – ผู้เลี้ยงดูหลัก โดยแบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 10 คู่ กลุ่มควบคุม 10 คู่ โดยที่กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรม Triple-P จำนวน 4 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที แต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์ รวม 4 กิจกรรม ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลด้วยรูปแบบที่มีอยู่เดิม โดยประเมินซ้ำเมื่อจบโปรแกรมภายใน 2 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ Paired t-test และ Independent t-test

ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีระดับความถี่ในการสร้างวินัยเชิงบวก สูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จากผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าผู้เกี่ยวข้องควรนำกิจกรรม Triple-P ไปดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ขยายผลสู่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูเด็ก ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 ต่อไป

4.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

ขั้นเตรียมการ ก่อนเริ่มโครงการและนำโปรแกรม Triple-P เพื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย เขตสุขภาพที่ 7 ทำการพัฒนาโปรแกรมด้วยการเลือกพื้นที่แบบเจาะจง อำเภอบางบาล จังหวัดมหาสารคาม โดยครอบครัวมีส่วนร่วม ลงไปปฏิบัติในกลุ่มเป้าหมาย ทีมแกนนำ ประกอบด้วยภาคีเครือข่ายในพื้นที่ นัดหมายประชุมเพื่อระดมสมอง วิเคราะห์บริบท ปัจจัยที่มีผลต่อการทำกิจกรรม รวมทั้งวางแผน การดำเนินงานในระยะแรก มีข้อสรุปและความคิดเห็นประเด็นสำคัญอยู่ 2 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 การสร้างพัฒนาทีมแกนนำในพื้นที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้โปรแกรม Triple-P เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอบางบาล จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือกับ เครือข่ายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น บ้าน ครอบครัว ชุมชน บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรทางด้านสาธารณสุข

ประเด็นที่ 2 ทำแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทของเด็กและผู้ปกครองในพื้นที่ ส่วนนี้เป็นการเตรียมแกนนำหรือทีมในพื้นที่ให้มีความพร้อม แต่ในส่วนของการนำโปรแกรมไปใช้ มีการเตรียมผู้นำกลุ่มด้วยการศึกษาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ หลักการส่งเสริมพัฒนาการ การจัดกิจกรรม เตรียมอุปกรณ์ เตรียมเด็กและผู้ปกครองผ่านการประสานโรงเรียนและชุมชน เตรียมเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คู่มือเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Development Surveillance and Promotion Manual (DSPM) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแบบประเมินทักษะผู้ปกครองในการฝึกวินัยเชิงบวกและการส่งเสริมพัฒนาการของพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู ในการประเมินทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมครั้งนี้

ขั้นตอนการ เป็นการนำเอาโปรแกรม Triple-P เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามนำสู่การปฏิบัติกับเป้าหมาย นั่นคือเด็กปฐมวัยและพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำนวน 4 ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้ง มีระยะเวลาห่างกัน 2 สัปดาห์ เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก เมื่อเกิดสัมพันธภาพที่ดีจึงจะสร้างวินัย และความเก่ง ของเด็กได้ตามลำดับ สัปดาห์ที่ 1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ เก็บแบบประเมินก่อนการทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ สัปดาห์ที่ 3 จัดกิจกรรมครั้งที่ 1 สร้างสายใย สัปดาห์ที่ 5 จัดกิจกรรมครั้งที่ 2 สร้างวินัย กิจกรรมครั้งที่ 3 สัปดาห์ที่ 7 สร้างเด็กเก่ง 1 สัปดาห์ที่ 9 กิจกรรมครั้งที่ 4 สร้างเด็กเก่ง 2 ก่อนการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจะมีการประเมินพัฒนาการเด็กที่เข้าร่วม โปรแกรมด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Development Surveillance and Promotion Manual (DSPM)

ขั้นตอนติดตามและประเมินผล สัปดาห์ที่ 12 เก็บแบบประเมินหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบเป็นการสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานการใช้โปรแกรม Triple-P เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัย อำเภอวาปีปทุมจังหวัดมหาสารคาม โดยครอบครัวชุมชนมีส่วนร่วม ในขั้นนี้เป็นการประเมินพัฒนาการเด็กที่เข้าร่วม โปรแกรมด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Development Surveillance and Promotion Manual(DSPM) ครั้งที่ 4 ประเมินความฉลาด ทางอารมณ์โดยผู้ปกครอง และครูศพด.และประเมินทักษะ ผู้ปกครองในการฝึกวินัยเชิงบวกและการส่งเสริมพัฒนาการ ของพ่อแม่และผู้เลี้ยงดูรวมทั้งจากการสัมภาษณ์พ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่ได้เข้าร่วมโครงการ มี 2 ประเด็น คือ ความคิดเห็นของพ่อแม่ผู้ปกครองและครูศพด.ต่อกิจกรรมที่ชอบ และนำไปใช้ และสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลง จากการที่ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อเด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ครูศพด.และ คนในชุมชน ในระยะยาวต่อไป

4.3 เป้าหมายของงาน

การพัฒนาผู้ปกครองไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นบิดามารดา หรือปู่ย่าตายายให้มีความรู้และทักษะในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยเพิ่มสูงขึ้นอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และเน้นการมีส่วนร่วมส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติเป็นประจำได้ที่บ้าน ในด้านการสร้างสายใย ด้านการสร้างวินัย และการสร้างเด็กเก่ง

5. ผลสำเร็จของงาน(เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

5.1 เชิงปริมาณ

5.1.1 พ่อแม่ผู้ปกครองเข้าร่วมโปรแกรม Triple-P เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 40 คน

5.1.2 พ่อแม่ผู้ปกครอง มีความรู้และทักษะในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยที่ถูกต้อง ในด้านการสร้างสายใย ด้านการสร้างวินัย และการสร้างเด็กเก่ง

5.2 เชิงคุณภาพ

5.2.1 เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์และมีวินัยเชิงบวกที่ดีขึ้น

5.2.2 เด็กมีพัฒนาการที่สมวัย

6. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

6.1 การนำไปใช้ประโยชน์

6.1.1 นำโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวก (Triple-P) บูรณาการเข้าไปในตารางการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.1.2 ดำเนินโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวก (Triple-P) ในเด็กปฐมวัยทุกชั้นปี

6.1.3 นำไปบูรณาการกับการประชุมชี้แจงผู้ปกครอง ช่วงเปิดภาคเรียน (เดือนพฤษภาคม ของทุกปี)

6.1.4 กำหนดปฏิทินการดำเนินโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวก (Triple-P) ครั้งที่ 1 ถึง 4 ในแต่ละปีให้ชัดเจน เช่น ภาคเรียนที่ 1 ดำเนินการจัดโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวก (Triple-P) ครั้งที่ 1 ถึง 4 และ ภาคเรียนที่ 2 ติดตามและประเมินผล

6.1.5 ลงเยี่ยมบ้านนักเรียน ติดตามความก้าวหน้าของการนำกิจกรรมไปใช้ในครอบครัว

6.1.6 กำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน ประกาศ เอาจริง ให้เกิดการดำเนิน โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวก (Triple-P)

6.2 ผลกระทบเชิงบวก

พ่อแม่ผู้ปกครอง มีความรู้และทักษะในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยที่ถูกต้อง ในด้านการสร้างสายใย ด้านการสร้างวินัย และการสร้างเด็กเก่ง ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์ มีวินัยเชิงบวกที่ดีขึ้น และมีพัฒนาการที่สมวัย

7. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

การนำเอาโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวก (Triple-P) นำลงสู่การปฏิบัติกับเป้าหมายนั้น คือการที่ต้องใช้กระบวนการที่ต้องอาศัยความรู้และทักษะ พัฒนาการและหลักการการส่งเสริมพัฒนาการตามวัย การสร้างความผูกพันเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู การสร้างวินัยเชิงบวก และความฉลาดทางอารมณ์ ในกลุ่มเด็กปฐมวัยและพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำนวน 4 ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งมีระยะเวลาห่างกัน 2-4 สัปดาห์ โดยประกอบด้วย กิจกรรมครั้งที่ 1 สร้างสายใย กิจกรรมครั้งที่ 2 สร้างวินัย กิจกรรมครั้งที่ 3 สร้างเด็กเก่ง 1 และกิจกรรมครั้งที่ 4 สร้างเด็กเก่ง 2 ซึ่งการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 4 ครั้ง จึงถือเป็นอีกหนึ่งความยุ่งยากและท้าทายในการดำเนินกิจกรรม เพราะด้วยบริบทของพื้นที่ การประกอบสัมมาอาชีพของผู้เข้าร่วม ทำให้การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจึงต้องยืดเวลาของพื้นที่เป็นหลัก เช่น วันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือ ช่วงเลิกจากการทำงาน เป็นต้น

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ผู้ปกครองมาไม่ต่อเนื่องมีการสับเปลี่ยนการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง ขาดการส่งต่อข้อมูลซึ่งกันและกันในการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้การดูแลเด็กไม่ต่อเนื่อง พ่อแม่มีภารกิจทางบ้านที่ต้องทำ เช่น กรดียงทำการเกษตร เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมได้ในภาคเช้า ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเรียนรู้ของเด็ก

9. ข้อเสนอแนะ

แนวทางการดำเนินการต่อไป เพื่อให้การดำเนินงานต่อเนื่องและยั่งยืนมีแนวทางการปรับปรุงดังนี้

9.1 ด้านการขับเคลื่อนงาน (Driver) ควรมีการพัฒนาศักยภาพทีมงานอย่างต่อเนื่องทั้งการเพิ่มศักยภาพของทีมงานเดิมและสร้างทีมงานใหม่เพิ่มเติม มีการกำหนดเป็นนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บูรณาการกิจกรรมตามโปรแกรมในตารางการเรียนรู้ปกติ นำไปใช้ในลานเล่นส่งเสริมพัฒนาการ รวมถึงการนำเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เพื่อให้เกิดการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานงบประมาณจากหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

9.2 ด้านทีมงาน (Team) ควรสร้างทีมในระดับระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ที่มาจากหลายภาคส่วน สาธารณสุข การศึกษา ท้องถิ่น และประชาชน กำหนดบทบาท ความรับผิดชอบ ทีมในแต่ละระดับให้ชัดเจน เพื่อสามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาในขณะดำเนินการได้

9.3 การประเมินติดตามผล (Improvement Cycle) ควรลงเยี่ยมบ้านนักเรียน ติดตามความก้าวหน้าของการนำกิจกรรมไปใช้ในครอบครัวและการติดตามทีมงานที่ยังไม่สามารถนำความรู้ไปขยายผลได้ว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร เพื่อช่วยเหลือให้สามารถดำเนินงานได้

9.4 การปรับให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน (Enabling contexts) กำหนดปฏิทินการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจนกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมกับเวลาประชาชน เช่น การนัดหมายผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม ควรปรับเป็นช่วงบ่ายหรือก่อนเลิกเรียน เป็นต้น

10. การเผยแพร่

☒ ผลงานแล้วเสร็จและเผยแพร่แล้ว แหล่งเผยแพร่ วารสารศูนย์อนามัยที่7 ขอนแก่น กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ปีที่14 ฉบับที่ 1 สิงหาคม 2564 ISBN : 1906-6724

11. การรับรองสัดส่วนของผลงาน ในส่วนที่ตนเองปฏิบัติและผู้มีส่วนร่วมในผลงาน

ผู้สมัครเข้ารับการประเมินบุคคลมีส่วนร่วมในผลงานที่ขอรับการประเมินร้อยละ 80 และมีผู้มีส่วนร่วมในผลงาน ดังนี้

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนที่มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
1.นางสาวลักขณา สกุลทอง	ร้อยละ 80	ลักขณา สกุลทอง
2.นางสาวยุwana ไชว์พันธ์	ร้อยละ 10	ช.ม. ไชว์พันธ์
3.นายวิชณุกร นาชัยตุลย์	ร้อยละ 10	ว.ห

ส่วนที่ 5 แบบเสนอข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน

(ข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน ไม่เกิน 3 หน้ากระดาษ A 4)

ชื่อผู้สมัครเข้ารับการประเมินบุคคล นางสาวลักขณา สกุลทอง

ตำแหน่งที่ขอเข้ารับการประเมินบุคคล นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการพิเศษ ด้าน จิตวิทยา

ระดับชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ 629 กลุ่มงาน วิชาการสุขภาพจิต หน่วยงาน ศูนย์สุขภาพจิตที่ 4

(ปฏิบัติราชการที่ศูนย์สุขภาพจิตที่ 7) กรมสุขภาพจิต

1. ชื่อผลงานเรื่อง การพัฒนารูปแบบโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยก่อนสามขวบ ดี เก่ง มีสุข

เขตสุขภาพที่ 7 (Smart Kids 4.0 Area7)

2. หลักการและเหตุผล

ในปีงบประมาณ 2564 กรมสุขภาพจิต ได้ดำเนินการสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เด็กไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เครื่องมือ Standard Progressive Matrices (SPM parallel version) ในการสำรวจความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient: IQ) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 6 – 11 ปี (ฉบับย่อ) สำหรับผู้ปกครอง ในการสำรวจความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ) พบว่าเขตสุขภาพที่ 7 เด็กมีระดับสติปัญญาเฉลี่ยเท่ากับ 100.48 ถือเป็นระดับสติปัญญาที่อยู่ในเกณฑ์ปกติ และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าระดับสติปัญญา (IQ) เฉลี่ยในปี พ.ศ. 2559 พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 เด็กมีระดับสติปัญญา (IQ) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (6.2 จุด) เมื่อพิจารณาตามระดับสติปัญญา พบว่ามีเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ($IQ < 90$) ลดจากร้อยละ 38.1 เป็นร้อยละ 26.5 แสดงถึงการดำเนินงานพัฒนาเด็กที่ผ่านมาสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย แต่ทั้งนี้ยังคงมีเด็กที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์บกพร่อง ($IQ < 70$) อยู่ถึงร้อยละ 5.4 ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานสากล ($\leq$ ร้อยละ 2)

เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัย เขตสุขภาพที่ 7 ดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง พัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ศูนย์สุขภาพจิตที่ 7 จะร่วมกับศูนย์วิชาการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่งในเขตสุขภาพที่ 7 จัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยก่อนสามขวบ ดี เก่ง มีสุข (Smart Kids 4.0) เขตสุขภาพที่ 7 ปีงบประมาณ 2566 ขึ้น เพื่อมุ่งเน้นสร้างความรอบรู้และความตระหนักการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการการเด็กปฐมวัยโดยใช้เครื่องมือส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม (Pre-School Parenting Program : Triple-P) Plus 4D และพัฒนากลไกขับเคลื่อนงานปฐมวัยในพื้นที่ โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนรวมถึงการสร้างความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเล่นดูเด็กให้เหมาะสมตามช่วงวัย ให้แก่พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้เกิดการส่งเสริมคุณภาพและศักยภาพของเด็กปฐมวัยในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. วัตถุประสงค์และหรือเป้าหมาย

พัฒนารูปแบบโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยก่อนสามขวบ ดี เก่ง มีสุข เขตสุขภาพที่ 7 (Smart Kids 4.0 Area7) เพื่อสร้างความรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเล่นดูเด็ก โดยการให้คำแนะนำปรึกษา ให้ความรู้ สาธิต การส่งเสริมภาวโภชนาการ ทันตสุขภาพ พัฒนาการและสติปัญญาในเด็กปฐมวัย

4.บทวิเคราะห์/ แนวความคิด/ ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

บทวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2556 เป็นต้นมา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระดับสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กที่สำคัญ คือปัจจัยด้านครอบครัวผู้ดูแลเด็ก ซึ่งขณะนี้พบว่าเด็กไทยมีโอกาสน้อยอยู่กับครอบครัวลดลง โดยอยู่กับพ่อและแม่ครบถ้วนเพียงร้อยละ 62 มีเด็กถูกลี้นง โดยพ่อหรือแม่ร้อยละ 14 คือพ่อแม่ทำงานอยู่คนละจังหวัดร้อยละ 49 พ่อแม่แยกทางกันร้อยละ 32 พ่อหรือแม่เสียชีวิตร้อยละ 8 และพบว่าประมาณร้อยละ 6 ของครัวเรือนทั่วประเทศมากกว่า 1.4 ล้านครัวเรือน พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก เด็กถูกปล่อยให้อยู่กับผู้สูงอายุหรือพี่เลี้ยง หรือฝากไว้ที่ศูนย์เด็กเล็ก ทำให้ขาดการส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสม ขาดความรักความอบอุ่นระหว่างพ่อแม่ลูก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของพัฒนาการที่ดีในทุกๆด้าน ส่งผลให้เด็กที่มีพัฒนาการอยู่ในเกณฑ์ปกติกลับพัฒนาได้ไม่เต็มศักยภาพ และเติบโตมาเป็นเด็กที่มีความไม่มั่นคงทางอารมณ์และเสี่ยงต่อปัญหาพฤติกรรม อารมณ์

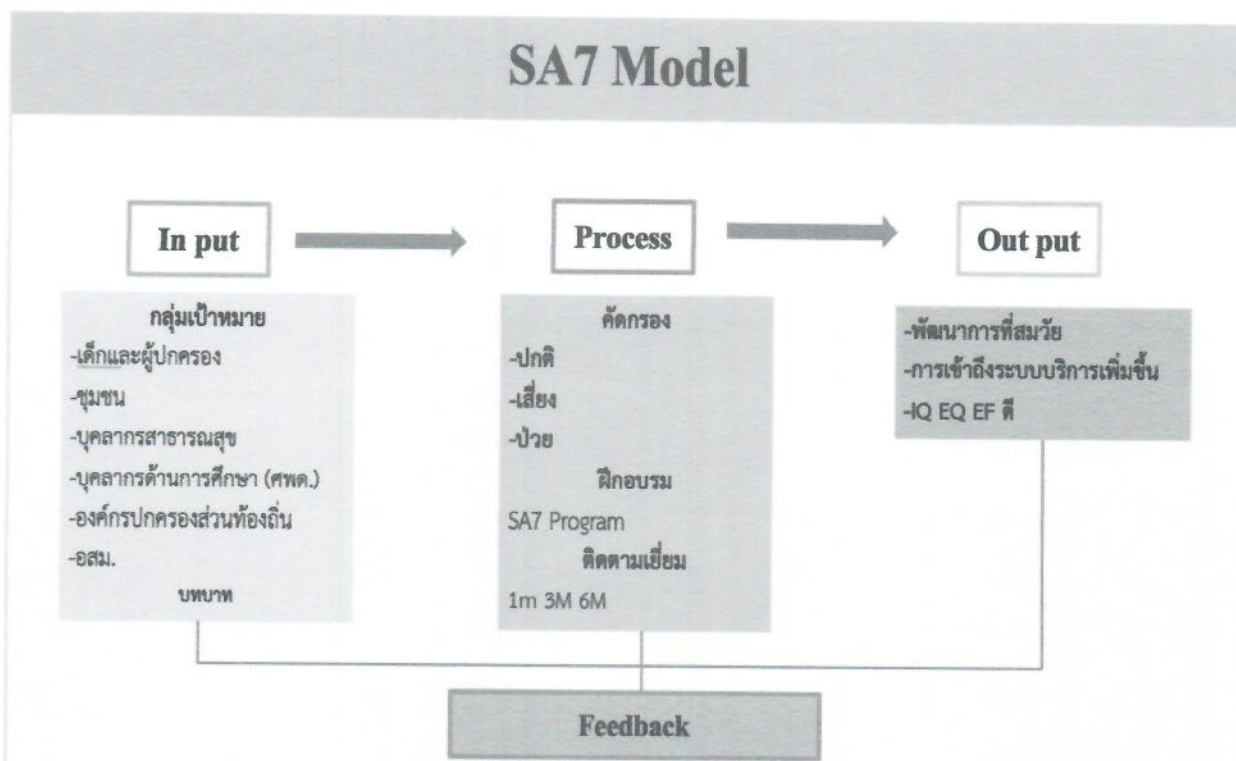
ดังนั้นการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยใช้การพัฒนาในรูปแบบโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยแก่นสารสินธุ์ ดี เก่ง มีสุข เขตสุขภาพที่ 7 (Smart Kids 4.0 Area7) เพื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย จึงมีเป้าหมายเพื่อสร้างความรอบรู้ พัฒนาพฤติกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ทั้งทางโภชนาการ พัฒนาการ ทันตสาธารณสุข เพื่อสร้างให้เด็กเก่งดีและมีความสุข ผ่านการเล่นเชิงบวก โดยให้เด็กได้เล่นตามหลักพัฒนาการ และสร้างความผูกพันทางอารมณ์ การดำเนินงานประกอบด้วย 2 กระบวนการสำคัญ คือ

1. กระบวนการทางชุมชน (Community Approach) ตั้งแต่การสร้างสัมพันธภาพ สืบหาข้อมูลพื้นฐาน และเข้าใจวัฒนธรรมชุมชน สร้างความรอบรู้แก่ผู้ที่มีส่วนร่วม ให้สามารถดูแลเด็กปฐมวัยด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืน

2. กระบวนการทางคลินิก (Clinical Approach) มุ่งเน้นการเฝ้าระวัง คัดกรอง และส่งเสริมพัฒนาการ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรจากศูนย์วิชาการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และประเมินพัฒนาการเด็ก เพื่อเป็นฐานข้อมูลก่อนการเสริมพลังผู้ปกครอง ตลอดจนครู พี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยแก่นสารสินธุ์ ดี เก่ง มีสุข เขตสุขภาพที่ 7 (Smart Kids 4.0 Area7) ออกแบบเพื่อบูรณาการระบบบริการดังแผนภาพ

แผนภาพ

ระยะดำเนินงาน

1 ระยะวางแผนและกำหนดนโยบาย การสร้างเสริมทักษะการส่งเสริมพัฒนาการ (Planning and Executive Functions Promotion Policy Making) ระยะนี้แบ่งเป็น 6 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

- 1) เตรียมชุมชน จังหวัดจัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ
- 2) วิเคราะห์สภาวะชุมชน ในสถานการณ์ปัจจุบัน และฉายภาพอนาคตที่พึงประสงค์
- 3) กำหนดนโยบาย การส่งเสริมพัฒนาการ โภชนาการและทันตสุขภาพเด็กปฐมวัย (Policy formation)
- 4) สร้างแนวทางการพัฒนา เป็นขั้นตอนการหาวิธีการ และเสนอทางเลือกในการพัฒนา
- 5) พัฒนาศักยภาพทีมแกนนำเพื่อเสริมสร้างความรอบรู้การส่งเสริมพัฒนาการ วินัยเชิงบวก โภชนาการ ทันตสุขภาพเด็กปฐมวัย รวมทั้งสมรรถนะการบริหารโครงการ การทำงานเป็นทีมในพื้นที่ 4 จังหวัด
- 6) ระยะวางแผนการดำเนินการ โดย

6.1) จัดประชุมแกนนำชุมชนในการกำหนดแผนการดำเนินการ

6.2) การพัฒนาศักยภาพครู ก ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม (Pre-School Parenting Program : Triple-P) Plus 4D

2. ระยะดำเนินการ (Action Period) ในระยะนี้แกนนำชุมชน ชาวบ้านร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแนวทางการพัฒนาที่วางแผนไว้ ไปสู่การดำเนินกิจกรรม/แผนงานในการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้และสาธิตด้านพัฒนาการ ภาวะโภชนาการ และทันตสุขภาพ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ระยะเวลาดำเนินการ 3 เดือนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์

3. **ระยะกำกับติดตามกระบวนการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพ (Monitoring)** ดำเนินการสะท้อนคิดและปรับปรุงกระบวนการระหว่างนำกระบวนการการพัฒนาการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ (Policy Formation) ไปปฏิบัติตามแผน โดยจัดให้มีการประชุมคณะทำงาน ร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทุกเดือน และเยี่ยมเสริมพลังกำกับติดตามการดำเนินงาน เพื่อการประเมินผลการดำเนินการเบื้องต้น ถอดบทเรียนความสำเร็จ อุปสรรคในการดำเนินการ และคืนข้อมูลสถานะสุขภาพเด็กปฐมวัย ตลอดจนปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยของเด็กให้กับชุมชน ในประเด็นที่เป็นอุปสรรค มีการปรับปรุงกระบวนการให้เหมาะสมจากการมีส่วนร่วมในการพิจารณาของผู้เกี่ยวข้องและผู้ร่วมกิจกรรม

4. ระยะประเมินผล (Evaluation)

1) สรุปประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการที่กำหนด มีการเก็บข้อมูลเพื่อติดตามประเมินผลระหว่างเดือนตุลาคม 2565 – กรกฎาคม 2566

5. ผลคาดว่าจะได้รับ

1. พ่อแม่ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยได้รับบริการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อสร้างความรอบรู้ ในการดูแลสุขภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. เด็กปฐมวัยได้รับบริการเฝ้าระวัง ประเมิน คัดกรอง และการส่งต่อเพื่อการดูแลอย่างเหมาะสมหากเกิดความเสี่ยงทางสุขภาพ
3. เกิดรูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน

6. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ได้รูปแบบการดำเนินงานตามโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพเด็กร้อยละ 80 สาระสินธุ์ ดี เก่ง มีสุข เขตสุขภาพที่ 7 (Smart Kids 4.0 Area7) ที่มีประสิทธิภาพ
2. เด็กในเขตสุขภาพที่ 7 ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการอย่างเป็นระบบ ผ่านครู หมอ พ่อแม่/ผู้ปกครอง
3. เด็กปฐมวัยในเขตสุขภาพที่ 7 มีพัฒนาการสมวัย

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความที่แจ้งไว้ในแบบฟอร์มนี้ถูกต้องและเป็นจริงทุกประการ หากตรวจสอบภายหลังพบว่าข้อความดังกล่าวเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้อง จะถือว่าหมดสิทธิ์การได้รับการคัดเลือกและหากได้รับการพิจารณาคัดเลือกแล้วจะถือเป็นโมฆะ และหากข้าพเจ้าได้รับการคัดเลือก ข้าพเจ้าพร้อมที่จะส่งผลงานเข้ารับการประเมินผลงาน ภายใน 9 เดือน นับจากวันที่ประกาศผลการคัดเลือก และอาจขอขยายเวลาการจัดส่งผลงานได้อีกไม่เกิน 6 เดือน รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ไม่เกิน 1 ปี 3 เดือน เว้นแต่กรณีที่ข้าพเจ้าจะเกษียณอายุราชการในปีงบประมาณใด ข้าพเจ้าจะส่งผลงานเข้ารับการประเมินถึงกรมสุขภาพจิตล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 6 เดือน ในปีงบประมาณนั้น ในกรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถจัดส่งผลงานได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ขอให้กรมสุขภาพจิตพิจารณาคัดเลือกบุคคลตามขั้นตอนต่อไป

(ลงชื่อ).....*สัททก สัทททอง*.....(ผู้สมัครเข้ารับการประเมินบุคคล)

(นางสาวลักขณา สกฤตทอง)

ผู้สมัครเข้ารับการประเมินบุคคล

วัน/เดือน/ปี

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....*จ. ภูมิ*.....

(นางสาวจุฑามาศ วรรณศิลป์)

ตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพจิตที่ 7

วันที่

๑๓ ธ.ค. ๕๕

ลงชื่อ).....

จ. ภูมิ

(ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป)

(นางสาวจุฑามาศ วรรณศิลป์)

ตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพจิตที่ 7

วันที่

๑๓ ธ.ค. ๕๕